

3. Кравченко С. А. Культурная социология Дж. Александра (генезис, понятия, возможности инструментария) / С. А. Кравченко // Социологические исследования. – 2010. – № 5. – С. 13–22.

4. Семке Н. М. Соціологічна концепція Е. Дюркгейма [Електронний ресурс] / Н. М. Семке // Народна освіта. – Електрон. дан. – Режим доступу: <http://narodna-osvita.com.ua/65-socologchna-konceptsa-e-dyurkgeyma.html>. – Назва з екрана.

References

1. Aleksander, Dzh. (2013). Social Meaning of Life: A Cultural Sociology. G. K. Olkhovik (trans.), Yu. Kurakin (ed.). – Moscow: Izd-vo i konsaltingovaya gruppa «Praksis» [in Russian].

2. Zinovev, A. A. (2000). Sketches of complex logic. Ye. A. Sidorenko (ed.). – Moscow: Editorial URSS [in Russian].

3. Kravchenko S. A. (2010). Cultural sociology G. Alexander (genesis, concepts, tools possible). Sotsiologicheskie issledovaniya, 5, 13–22 [in Russian].

4. Semke N. M. The sociological concept of Emile Durkheim. Narodna osvita. Retrieved from <http://narodna-osvita.com.ua/65-socologchna-konceptsa-e-dyurkgeyma.html> [in Ukrainian].

УДК 316.7:378

*Бучковська Олена Юріївна,
доцент кафедри документальних комунікацій
та бібліотечної справи
Рівненського державного гуманітарного університету*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мета дослідження – розглянути інтернаціоналізацію вищої освіти як невід’ємну складову глобалізації у контексті цивілізаційного соціокультурного розвитку, охарактеризувати міжкультурну компетентність як важливу складову підготовки фахівців до адекватної адаптації у світовому освітньому просторі. *Методологічною основою* дослідження є сукупність методів філософського, загальнонаукового та конкретно-наукового рівнів дослідження. Методи дослідження обрано з урахуванням мети та задач наукової роботи: герменевтичний підхід дозволив розкрити особливості тлумачення та розуміння понять «глобалізація» та «інтернаціоналізація освіти»; системно-структурний метод використовувався для характеристики об’єкту дослідження; формально-логічний служував для виявлення причин необхідності формування міжкультурної компетенції; метод узагальнення надав можливість сформулювати пропозиції щодо розвитку концепції міжкультурної особистості. *Наукова новизна* полягає в аналізі значення міжкультурної компетентності основою якої є можливість засвоєння нових знань, умінь, навичок, що є важливою умовою для адаптації до навчання у закордонних вузах, і сприятиме підвищенню рівня міжкультурної взаємодії навчальних закладів в умовах інтернаціоналізації освітнього простору. *Висновки.* Інтернаціоналізацію вищої освіти пов’язують з якісними трансформаціями сучасної цивілізації у напрямку духовного зближення дистанційованих у планетарному просторі людських спільнот, відтак актуалізується її міжкультурний контекст як адекватна реакція на потребу у інформаційно-комунікаційному обміні знаннями. До основних форм та характеристик інтернаціоналізації вищої освіти можна віднести зростання рівня мобільності студентів та викладачів; організацію спільних дослідницьких програм та

проектів; створення та надання освітніх міжнародних послуг, що розвивають лідерство та конкурентоспроможність навчальних закладів. Процеси глобалізації та інтернаціоналізація у вищій освіті сформуvalи й нові вимоги до випускників і включають не тільки академічні та професійні знання, а й такі як багатомовність, соціальна адаптація та міжкультурна взаємодія. В основу інтернаціоналізації вищої освіти важливо закласти усвідомлення різноманітності культурних проявів як окремої особистості так і окремих суспільств і світу в цілому, а міжкультурна особистість має володіти навичками компетентно виконувати ролі, необхідні для кожного культурного контексту. Міжкультурна компетентність дає можливість засвоєння нових знань, навичок, відносин, які є ефективними та адекватними для адаптації в умовах інтернаціоналізації освітнього простору, сприяє комфортним умовам для взаємопроникнення та поширення культур, порозумінню та взаємному визнанню їх у сучасному світі.

Ключові слова: глобалізація, інтернаціоналізація вищої освіти, вищій навчальний заклад, міжкультурна особистість, міжкультурна компетентність.

Бучковская Елена Юрьевна, доцент кафедры документальных коммуникаций и библиотечного дела Ровенского государственного гуманитарного университета

Межкультурная компетентность в контексте интернационализации высшего образования

Цель исследования – рассмотреть интернационализацию высшего образования как неотъемлемый компонент глобализации в контексте цивилизационного социокультурного развития, охарактеризовать межкультурную компетентность как важную составляющую подготовки специалистов к адекватной адаптации в мировом образовательном пространстве. **Методологической основой** исследования является совокупность методов философского, общенаучного и конкретно-научного уровней исследования. Методы исследования выбраны с учетом цели и задач научной работы: герменевтический подход позволил раскрыть особенности толкования и понимания понятий «глобализация» и «интернационализация образования»; системно-структурный метод использовался для характеристики обоснований предмета исследования; формально-логический служил для выявления причин необходимости формирования межкультурной компетенции; метод обобщения предоставил возможность сформулировать предложения по развитию концепции межкультурной личности. **Научная новизна** заключается в анализе значения межкультурной компетентности, основой которой является возможность усвоения новых знаний, умений, навыков, что является важным условием для адаптации к обучению в зарубежных вузах, и будет способствовать повышению уровня межкультурного взаимодействия учебных заведений в условиях интернационализации образовательного пространства. **Выводы.** Интернационализацию высшего образования связывают с качественными трансформациями современной цивилизации в направлении духовного сближения дистанцированных в планетарном пространстве человеческих сообществ, поэтому актуализируется ее межкультурный контекст как адекватная реакция на потребность в информационно-коммуникационном обмене знаниями. К основным формам и характеристикам интернационализации высшего образования можно отнести рост уровня мобильности студентов и преподавателей; организацию совместных исследовательских программ и проектов; создание и предоставление образовательных междоународных услуг, развивающих лидерство и конкурентоспособность учебных заведений. Процессы глобализации и интернационализации в высшем образовании сформировали и новые требования к выпускникам и включают не только академические и профессиональные знания, но и такие как владение языками, социальная адаптация и межкультурное взаимодействие. В основу интернационализации высшего образования важно заложить осознание разнообразия культурных проявлений как отдельной личности, так и отдельных обществ и мира в целом, а межкультурная личность должна обладать навыками компетентно выполнять роли, необходимые для каждого культурного контекста. Межкультурная компетентность дает возможность усвоения новых знаний, навыков, отношений, которые являются

ефективними и адекватными для адаптации в условиях интернационализации образовательного пространства, способствует комфортным условиям для взаимопроникновения и распространения культур, пониманию и взаимному признанию их в современном мире.

Ключевые слова: глобализация, интернационализация высшего образования, высшее учебное заведение, межкультурная личность, межкультурная компетентность.

Buschlovska Olena, associate professor of the Documentary communications and librarianship chair, Rivne State Humanitarian University

Intercultural competence in the context of internationalization of higher education

Purpose of Article. The purposes of the article are to consider the internationalization of higher education as an inherent component of globalization in the context of socio-cultural development of civilization, to characterize the intercultural competence as an important part in teaching the specialists and to adapt adequately in the global educational space. **Methodology.** The methodological basis of the study is a set of methods of the philosophical, general and specific scientific research levels. The methods were chosen considering the aim and the tasks of the scientific study: hermeneutic approach allowed revealing the peculiarities of interpretation and understanding of the terms "globalization" and "educational internationalization"; the system-structural method helped to characterize the elucidations of the subject of study; formal-logical method gave the opportunity to reveal the reasons of formulating an intercultural competence; method of generalization permit to formulate the offers concerning the development of intercultural personality concept. **Scientific novelty.** The scientific innovation is the analysis of the meaning of intercultural competence. The basis of the intercultural competence is the opportunity to get new experiences, proficiencies and skills, which are essential for adaptation by studying at foreign universities, and support the raising of intercultural cooperation level of the educational institutions in terms of internationalization of the educational space. **Conclusions.** The internationalization of higher education is associated with qualitative transformations of contemporary civilization toward to the rapprochement of the distant human communities. The intercultural context of the internationalization is being considered as an adequate reaction to the need of information-communicational knowledge exchanges. Increasing of the students' and professors' mobility, organization of common research programs and projects, creating and providing of intercultural educational services are the main forms and characteristics of the internationalization of higher education and develop the leadership and competitiveness of educational institutions. Processes of globalization and internationalization in the higher education have formed the new requirements to graduates and comprised not only the academic and professional knowledge, but multilingualism, social adaptation and intercultural cooperation. It is important that the basis of the internationalization of higher education includes the awareness of cultural individual and separate social diversities, and intercultural personality has to be skilled to act competent. The intercultural competence gives an opportunity to get new knowledge, skills, attitudes effective and adequate for an adaptation in terms of global space internationalization, it promotes the comfortable conditions for distribution of cultures, their mutual understanding and recognition in the modern world.

Keywords: globalization, internationalization of higher education, institution of higher education, intercultural personality, intercultural competence.

Актуальність теми роботи. Загальносвітові тенденції глобалізації та інтернаціоналізації вимагають переосмислення сутності та змісту вищої освіти. Майбутній спеціаліст повинен отримувати не тільки академічні та професійні знання, а й знання та навички міжкультурних взаємовідносин, однією з складових яких є міжкультурна компетентність. Ще ніколи не мала молодь як України, так і багатьох інших держав, такої нагоди як сьогодні, отримувати освіту за кордоном, а отже оволодіння основами міжкультурної компетентності стає од-

нією зі складових успішності навчання, формування системи орієнтації та адаптації в іншокультурному середовищі та розвитку взаємної міжкультурної поваги до культурного різноманіття. Тому, в умовах інтернаціоналізації освітнього простору, міжкультурна компетентність є необхідною умовою продуктивного співробітництва як майбутніх спеціалістів так і вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Глобалізацію у широкому сенсі політологічні словники тлумачать як загальноцивілізаційний процес, котрий спричиняє вагомий вплив на різноманітні сфери сучасного суспільства. Р. Робертсон у 1985 р. назвав глобалізацію процесом впливу різних чинників міжнародного значення (економічного, політичного, культурного, інформаційного обміну) на соціальну дійсність в окремих країнах [9].

Глобалізація як історичний процес є незавершеною у світовому просторі, де має місце безперешкодне переміщення капіталів, товарів, послуг, вільно поширюються технології, ідеї, ціннісні орієнтації, спосіб життя, стереотипи поведінки тощо, разом з їхніми носіями, зміцнюючи взаємодію сучасних інститутів. Глобалізація являє собою процес прискорення й вдосконалення обміну суспільно значущою інформацією у загальному контексті цивілізаційного розвитку. Масштабність змін у всьому світі, стимулюючим чинником яких є стрімко зростаючий потік інформації, а також великий потенціал розвитку глобалізаційної моделі, яка посилює та уособлює тенденції до глобальних змін, об'єктивують системні зміни міжнародного розвитку вищої освіти. Можна стверджувати, що сучасними маркерами формування нового освітнього середовища – глобально-го освітнього простору, стала сучасна система інформаційно-комунікаційних технологій, становлення та розвиток глобального ринку вищої освіти, постійне зростання попиту на вищу освіту, що в цілому зробило вищу освіту реальною частиною процесу глобалізації.

З початку XXI ст. зміни, спричинені глобалізацією, доторкнулись вищих навчальних закладів по всьому світу, що дало можливість розглядати вищу освіту у міжнаціональному контексті і зробило обов'язковим для багатьох навчальних закладів використання інноваційних та міжкультурних підходів у навчальних та науково-дослідних програмах задля інтеграції в міжнародний освітній простір.

У 2013 році Ф. Альтбах написав, що «глобалізація сприяла посиленню міжнародної ролі вищої освіти і розширенню масштабу інтернаціоналізації університетів» [2, с. 6].

Професор в сфері інтернаціоналізації вищої освіти Університету прикладних наук Стенден в Голландії Р. Кулен зазначив: «якщо на початку XXI століття у світі було близько 20 міжнародних університетських філій, то до 2013 року цей показник збільшився приблизно в 12 разів» [3, с. 32].

У науковій літературі детермінанти інтернаціоналізації освіти найчастіше пов'язують з іменами Дж. Найта і Х. де Віта, які визначають їх, як «процес інтеграції міжнародних, міжкультурних і глобальних елементів в освітні (педагогічні), наукові та адміністративні функції окремо взятої установи», інтернаціоналізація освіти охоплює системи, що домагаються «виконання конкретної мети і завдань та підвищення якості вищої освіти і науки» [8; 10]. Ці ви-

значення акцентують увагу на основній функції вузу – викладацькій, науковій, які на нашу думку є визначальними у міжнародному вимірі вищої освіти.

Професором університету Лунд (Швеція) Яном О. Нільсоном запропоновано визначати інтернаціоналізацію, як процес досягнення певним продуктом, у даному випадку – вищою освітою, рівня міжнаціонального, міжкультурного та глобального масштабу, що включає в себе й освітні цілі та функції. Він зазначає, що міжнародне співробітництво ґрунтується на таких принципах:

- соціокультурному, що має на меті поглибити знання про інші культури, сприяти міжнаціональному розумінню тощо;
- політичному: сприяти формуванню майбутніх політичних та налагодженню економічних зв'язків;
- економічному: домогтися конкурентоспроможності випускників на глобальному ринку праці;
- академічному: розширити міжнаціональний масштаб наукових досліджень, академічні горизонти, залучити до навчання кращих студентів» [4].

Оскільки існує багато способів опису і визначень інтернаціоналізації вищої освіти, можна засвідчити і існування цілого ряду обґрунтувань або мотивуючих факторів для її інтеграційного поступу у міжнаціональному континуумі. Для прикладу, автори статті «Інтернаціоналізація університету: змусити його працювати» («Internationalizing the University: Making It Work») припускають, що існують три основні причини інтернаціоналізації вищої освіти: 1. Інтерес до міжнародної безпеки; 2. Забезпечення економічної конкурентоспроможності; і 3. Зміцнення людського розуміння між країнами. Зокрема, вони відзначають, що названі чинники не є абсолютними або взаємовиключними причинами інтернаціоналізації і що вони сильно відрізняються за змістом і виразністю акцентів, розстановка яких залежить від геополітичних, економічних, культурних чинників [6].

Р. Яп Чао молодший зазначає, що в ідеалі інтернаціоналізація вищої освіти повинна орієнтуватися не тільки на завдання трансформації нового світу і його економічної складової, але також і на політичні, культурні, академічні процеси, які включають в себе формування особистості, поліпшення суспільства, розвиток глобального громадянства [5, 8].

Незважаючи на те, що система вищої освіти у різних державах відповідає саме їх економічному і культурному стану, різниться організаційним, фінансовим та методичним забезпеченням, єднають її цілі інтернаціоналізації серед яких: залучення іноземних студентів і пов'язані з ним фінансові надходження до вузу; підвищення якості освіти в межах програм обміну студентами та викладачами; організація спільних дослідницьких програм та проектів та ін. Окрім того, інтернаціоналізація вищої освіти на основі партнерства та співпраці вищих навчальних закладів, розповсюдження навчальних курсів сприяє інтернаціональній мобільності студентів (а також викладачів), робить вищі навчальні заклади більш культурно та мовно багатосторонніми, включаючи їх у глобальний освітній універсум.

Внутрішня динаміка інтернаціоналізації вузу у напрямку міжкультурної співпраці – це постійний, орієнтований на майбутнє рух, що враховує зміни зо-

внiшнього середовища, якi спричинюють змiни у вузi та процеси управлiння змiнами. За твердженням Б. Еллінбоу: «з метою бiльш повного розумiння процесу iнтернацiоналiзацiї, унiверситету важливо застосовувати i розвивати п'ять компонентiв культури вузу, а саме: лiдерство унiверситету в навколишньому культурному середовищi; мiжнародне науково-дослiдницьке спiвробiтництво викладачiв, iнтенсифiкацiя особистих контактiв мiж викладачами по всьому свiту; доступнiсть трансферу студентiв (дисциплiнарна, фiнансова, iн.); присутнiсть iноземних студентiв i професорiв та їх активна участь в унiверситетському життi; наявнiсть додаткових мiжнародних послуг, поряд з освiтнiми (гуртожитки, професiйно орiєнтованi центри, студентські союзи, громадські організації, центри з вивчення iнших культур i мов i т. д.)» [7, 45].

Чинник соцiокультурного впливу на мiжнародне спiвробiтництво у галузi вищої освiти обумовлений унiкальною iсторiєю тiєї чи iншої краiни, культурою її народiв, що формує вiдносини з iншими краiнами. Iнтернацiоналiзацiю вищої освiти варто розглядати як один iз способiв реагування краiни на вплив глобалiзацiї за умови збереження поваги до самобутностi нацiї. Нацiональна iдентичнiсть i культура є ключем до iнтернацiоналiзацiї вищої освiти, забезпечує поширення культурних цiнностей, їх зберiгання та передачу, а культурне рiзноманiття мобiлізує здiбностi до засвоєння нового знання та досвiду, особливо стосовно процесу зародження та продукування нових iдей. В основу iнтернацiоналiзацiї вищої освiти важливо закласти усвiдомлення рiзноманiтностi культурних проявiв, як окремої особистостi, так i держави та суспiльства в цiлому.

Збереження i розвиток нацiональної культури є важливим стимулом для тих краiн, якi розглядають iнтернацiоналiзацiю як спiсiб поважати культурне розмaйття i протипагу сприйняття гомогенiзацiї як ефекту глобалiзацiї. Визнання культурного i етнiчного розмaйття всерединi i мiж краiнами є вагомим обґрунтуванням iнтернацiоналiзацiї системи освiти нацiї. Можна припустити, що саме iнтернацiоналiзацiя освiти сприятиме розвитку концепцiї мiжкультурної особи, коли остання досягла достатнього рiвня мiжкультурностi i чиї пiзнавальнi, емоцiйнi та поведiнковi характеристики не обмеженi, але вiдкритi для виходу за межi психологiчних параметрiв однiєї культури. Мiжкультурна особистiсть високого рiвня володiє навичками компетентно виконувати ролi, необхiднi для кожного культурного контексту й здатна уникати конфлiктiв, до яких можуть привести недоречний контакт мiж культурами.

Важливо зауважити, що, на думку зарубiжних вчених, однiєю, вочевидь важливою основою iнтернацiоналiзацiї, є пiдготовка випускникiв, якi мають глибокi знання i навички мiжкультурних вiдносин, а також умiння викликати довiру в процесi мiжкультурної комунiкацiї [8]. Такий пiдхiд є обґрунтуванням важливостi формування мiжкультурної компетентностi, особливо, коли в умовах глобалiзацiї та iнтернацiоналiзацiї освiти мiкросоцiальнi вiдносини виходять за нацiонально-державнi межi й набувають транснацiонального характеру. Академiчнi та професiйнi вимоги до випускникiв вузiв все частiше вiдображають вимоги глобалiзацiї суспiльства, економiки та ринкiв працi. Цi вимоги включають в себе не тiльки академiчнi та професiйнi знання, а й знання iнших мов, а також способiв адаптацiї до соцiальних та культурних особливостей. Та-

ким чином, вища освіта повинна забезпечити адекватну підготовку конкурентоспроможного фахівця, здатного використовувати та розвивати набуту професійну підготовку, вирішувати поставлені завдання, в тому числі за межами знань однієї сфери. Такий підхід є важливою передумовою для успішного становлення та розвитку міждержавних та міжкультурних відносин, а також міжособистісного спілкування. Поруч із мовною та культурною різноманітністю студентства, інтернаціоналізація навчання безсумнівно являє собою збагачення та розвиток студентів: студенти мають шанс, в період зарубіжного навчання, отримати нові умови для кращого вивчення обраного фаху, можливість вибору змістових пріоритетів, що не так яскраво репрезентуються у вузах своєї країни.

Подальший розвиток міжкультурної компетентності допомагатиме студентам бути успішними громадянами, спроможними зробити свій внесок у економічний, політичний, культурний розвиток локальних і глобальних середовищ. На думку Н. Смірної: «міжкультурна компетентність, включаючи в себе когнітивні, емоційні та діяльнісні аспекти, відноситься до системи цінностей, яку поділяють учасники міжкультурної взаємодії в даному історичному і громадському контексті, одночасно визначаючись глобальними процесами» [1, с. 13–14].

Міжкультурна компетентність не лише посилює взаємність та сенсифікує якість відмінностей, а й загострює розбіжності, які часто у міжкультурному контексті стають більш помітними. В процесі міжкультурної взаємодії розбіжності викликають зацікавленість, породжують також страх, непорозуміння та провокують відмежування або протистояння. Однак, в процесі навчання, або професійної, культурно-дозвіллевої діяльності, міжкультурна взаємодія має бути спрямована на аналіз і розуміння та становлення і розвиток успішного взаєморозуміння поміж учасниками різноманітних культур з їх нормативними світськими та релігійними значеннєвими образами, мовними світами, історично-політичними формами суспільств та способами життя. Міжкультурна компетентність стає передумовою ефективного співробітництва, вона дає можливість засвоєння нових знань, умінь, навичок, сприяє здатності до вибудови таких відносин, які є дієвими та адекватними для адаптації до навчання у закордонних вузах. Усвідомлення власної культури та розуміння культури іншої країни поряд із знанням її мови, дозволяє бути гнучким і водночас зацікавленим та відкритим до іншої етнокультурної дійсності. Знання, розуміння, навички, які стосуються збору, обробки, аналізу, інтерпретації інформації є ключовими елементами в динамічному процесі формування міжкультурної компетентності, кумулятивний ефект яких повинен стати видимим зовнішнім результатом міжкультурної взаємодії в умовах інтернаціонального навчання.

В процесі вивчення міжкультурної компетентності, студентів важливо навчити:

- відійти від культурних упереджень, краще розуміти менталітет та специфіку інших націй;
- дотримуватись принципів міжкультурного співробітництва;
- навчитися культурному плюралізму та культурному релятивізму;
- розуміти та аналізувати іншу культуру, толерантно сприймати її прояви;
- репрезентувати себе як носія національної культури;

- освоїти здатності успішно здійснювати міжкультурну взаємодію в іншомовному середовищі.

Висновки. Глобалізація характеризується формуванням соціальних процесів, які виходять за рамки національних кордонів. Міжнародні відносини стають важливою складовою стратегії розвитку вузів, для яких інтернаціоналізація стала важливим чинником підвищення якості навчання, розвитку науково-дослідних і сервісних функцій. Для національної системи вищої освіти інтернаціоналізація має утверджуватись як діалог з іншими країнами, так і через ринкову конкуренцію та міжкультурну комунікаційну взаємодію. Вищі навчальні заклади, для того щоб бути інтернаціонально успішними, не можуть покладатися в глобальному світі лише на власну фахову компетентність. Постає потреба її наповнення міжкультурною компетентністю, яка знаходиться поза фахом і відіграє важливу роль для багатьох професій. Вона вважається ключовою кваліфікацією в освітньому каноні багатьох західних освітніх закладів, оскільки створює умови для ефективної кооперації і координації дій в інокультурному середовищі, слугує механізмом формування сучасної міжкультурної особистості.

Література

1. Смирнова Н. С. Межкультурная компетентность как предмет социально-философского анализа в современной Германии [Электронный ресурс] : автореф. дис. ... канд. филос. наук: 09.00.11 / Смирнова Наталья Сергеевна ; Череповец. гос. ун-т. – Архангельск, 2007. – 23 с. – Режим доступа: http://narfu.ru/pomorsu.ru/www.pomorsu.ru/_doc/sin/autoref/autoref_00058.pdf. – Загл. с экрана.

2. де Вит Х. Интернационализация высшего образования : переломный момент [Электронный ресурс] / Х. де Вит, Ф. Хантер // Международное высшее образование : Русскоязычная версия информ. бюл. «International Higher Education». – 2015. – № 78. – С. 6–7. – Режим доступа : https://ihe.hse.ru/data/2015/01/20/1106792249/WHE_78_%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%20%D0%B2%D1%8B%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA.pdf#page=32. – Загл. с экрана.

3. Кулен Р. Международные университетские филиалы и институциональный контроль [Электронный ресурс] / Р. Кулен // Международное высшее образование : Русскоязычная версия информ. бюл. «International Higher Education». – 2015. – № 78. – С. 32–33. – Режим доступа : https://ihe.hse.ru/data/2015/01/20/1106792249/WHE_78_%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%20%D0%B2%D1%8B%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA.pdf#page=32). – Загл. с экрана.

4. Нильсон Я. О. Интернационализация вищої освіти [Електронний ресурс] / Ян О. Нильсон. – Режим доступу : <http://www.univ.kiev.ua/news/7990>. – Назва з екрану.

5. Яп Чао-мл. Р. Интернационализация высшего образования в парадигме «идеализм – утилитаризм» [Электронный ресурс] / Р. Яп Чао-мл. // Международное высшее образование : Русскоязычная версия информ. бюл. International Higher Education. – 2015. – № 78. – С. 7–9. – Режим доступа : https://ihe.hse.ru/data/2015/01/20/1106792249/WHE_78_%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%20%D0%B2%D1%8B%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA.pdf#page=32. – Загл. с экрана.

6. Aigner J. S. Internationalizing the University: Making It Work [Electronic resource] / J. S. Aigner, P. Nelson, J. R. Stimpfl. – Springfield : CBIS Federal, 1992. – Mode of access : https://www.researchgate.net/publication/234650394_Internationalizing_the_University_Making_It_Work. – Title from the screen.

7. Bartell M. Internationalization of universities : A university culture-based framework [Electronic resource] // Higher Education. – 2003. – Vol. 45. No 1 (Jan.). – pp. 43–70. – Mode of access : <http://site.valenciacollege.edu/inz/library/Comprehensive%20INZ/Internationalization%20of%20universities%20-%20a%20university%20culture-based%20framework.pdf>. – Title from the screen.

8. Knight J. Strategies for internationalisation of higher education: Historical and conceptual perspectives [Electronic resource] / J. Knight, H. de Wit // de Wit H. Strategies for Internationalization of Higher Education. A Comparative Study of Australia, Canada, Europe and the USA / H. de Wit. – Amsterdam : EAIE, 1995. – Mode of access : <http://eric.ed.gov/?id=ED398804>. – Title from the screen.

9. Robertson R. Modernization, Globalization and the Problem of Culture in World-Systems Theory [Electronic resource] / R. Robertson, F. Lechner // Theory, Culture and Society. – 1985. – № 2 (3). – pp. 103–118. – Mode of access : <https://books.google.com.ua/books?id=>. – Title from the screen.

10. de Wit H. Globalisation and Internationalisation of Higher Education [Electronic resource] / Hans de Wit // RUSC. – 2011. – Vol. 8. No 2. – pp. 241–247. – Mode of access : <http://rusc.uoc.edu/index.php/rusc/article/viewFile/v8n2/v8n2-eng>. – Title from the screen.

References

1. Smirnova, N. S. (2007). Intercultural competence as a subject of social and philosophical analysis of contemporary Germany. Extended abstract of candidate's thesis. Retrieved from http://narfu.ru/pomorsu.ru/www.pomorsu.ru/_doc/sin/autoref/autoref_00058.pdf [in Russian].

2. de Vit, H. & Hanter, F. (2015). Internationalization of Higher Education: the turning point. Retrieved from : https://ihe.hse.ru/data/2015/01/20/1106792249/WHE_78_%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%20%D0%B2%D1%8B%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA.pdf#page=32 [in Russian].

3. Kulen, R. (2015). International university affiliates and institutional control. Retrieved from : https://ihe.hse.ru/data/2015/01/20/1106792249/WHE_78_%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%20%D0%B2%D1%8B%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA.pdf#page=32 [in Russian].

4. Nilson, Ya. O. (2016). Internationalization of Higher Education. Retrieved from : <http://www.univ.kiev.ua/news/7990> [in Ukrainian].

5. Yap Chao-ml., R. (2015). Internationalization of Higher Education in the paradigm of «idealism-utilitarianism». Retrieved from : https://ihe.hse.ru/data/2015/01/20/1106792249/WHE_78_%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%20%D0%B2%D1%8B%D0%BF%D1%83%D1%81%D0%BA.pdf#page=32 [in Russian].

6. Aigner, J. S., Nelson, P., & Stimpfl, J. R. (1992). Internationalizing the University: Making It Work. Retrieved from : https://www.researchgate.net/publication/234650394_Internationalizing_the_University_Making_It_Work [in English].

7. Bartell, M. (2003) Internationalization of universities: A university culture-based framework. Retrieved from : <http://site.valenciacollege.edu/inz/library/Comprehensive%20INZ/Internationalization%20of%20universities%20-%20a%20university%20culture-based%20framework.pdf> [in English].

8. Knight, J., & de Wit, H. (1995). Strategies for internationalisation of higher education: Historical and conceptual perspectives. Retrieved from : <http://eric.ed.gov/?id=ED398804> [in English].

9. Robertson, R., & Lechner, F. (1985). Modernization, Globalization and the Problem of Culture in World-Systems Theory. Retrieved from : <https://books.google.com.ua/books?id=> [in English].

10. Wit (de), H. (2011). Globalisation and Internationalisation of Higher Education. Retrieved from : <http://rusc.uoc.edu/index.php/rusc/article/viewFile/v8n2/v8n2-eng> [in English].